

MUHANDISLIK

& IQTISODIYOT

ijtimoiy-iqtisodiy, innovatsion texnik,
fan va ta'limga oid ilmiy-amaliy jurnal

No1

2026
yanvar

Milliy nashrlar

OAK: <https://oak.uz/pages/4802>

05.00.00 – Texnika fanlari

08.00.00 – Iqtisodiyot fanlar

Google Scholar

OPEN ACCESS

ULRICHSWEB™
GLOBAL SERIALS DIRECTORY

Academic
Resource
Index
ResearchBib

ISSN
INTERNATIONAL
STANDARD
SERIAL
NUMBER
INTERNATIONAL CENTRE

CYBERLENINKA

OpenAIRE

ROAD

INDEX COPERNICUS
INTERNATIONAL

BASE

Crossref

НАУЧНАЯ ЭЛЕКТРОННАЯ
БИБЛИОТЕКА
LIBRARY.RU

ISSN: 3060-463X

РЭУ.РФ
РОССИЙСКИЙ ЭКОНОМИЧЕСКИЙ УНИВЕРСИТЕТ
ИМЕНИ Г.В. ПЛЕХАНОВА
ТАШКЕНТСКИЙ ФИЛИАЛ

muhandislik & iqtisodiyot

ijtimoiy-iqtisodiy, innovatsion texnik,
fan va ta'limga oid ilmiy-amaliy jurnal

Elektron nashr, 657 sahifa.
2026-yil, yanvar

Bosh muharrir:

Zokirova Nodira Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori, DSc, professor

Bosh muharrir o'rinbosari:

Shakarov Zafar G'afforovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori, PhD, dotsent

Tahrir hay'ati:

Abduraxmanov Kalendar Xodjayevich, O'z FA akademigi, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Sharipov Kongratbay Avezimbetovich, texnika fanlari doktori, professor

Maxkamov Baxtiyor Shuxratovich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Shaumarov Said Sanatovich, texnika fanlari doktori, professor

Turayev Bahodir Xatamovich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Nasimov Dilmurod Abdulloyevich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Allayeva Gulchexra Jalgasovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Arabov Nurali Uralovich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Maxmudov Odiljon Xolmirzayevich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Xamrayeva Sayyora Nasimovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Bobonazarova Jamila Xolmurodovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Irmatova Aziza Baxromovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Bo'taboyev Mahammadjon To'ychiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Shamshiyeva Nargizaxon Nosirxuja kizi, iqtisodiyot fanlari doktori, professor,

Xolmuxamedov Muhsinjon Murodullayevich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Xodjayeva Nodiraxon Abdurashidovna, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Amanov Otabek Amankulovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent

Toxirov Jaloliddin Ochil o'g'li, texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Qurbonov Samandar Pulatovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Zikriyoyev Aziz Sadulloyevich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Tabayev Azamat Zaripbayevich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Sxay Lana Aleksandrovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent

Ismoilova Gulnora Fayzullayevna, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Djumaniyazov Umrbek Ilxamovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Kasimova Nargiza Sabitdjanovna, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Kalanova Moxigul Baxritdinovna, dotsent

Ashurzoda Luiza Muxtarovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Sharipov Sardor Begmaxmat o'g'li, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Sharipov Botirali Roxataliyevich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, professor

Tursunov Ulug'bek Sativoldiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), dotsent

Bauyetdinov Majit Janizaqovich, Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti dotsenti, PhD

Botirov Bozorbek Musurmon o'g'li, Texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Sultonov Shavkatjon Abdullayevich, Kimyo fanlari doktori, (DSc)

Jo'raeva Malohat Muhammadovna, filologiya fanlari doktori (DSc), professor.

Yusupov Maxamadamin Abduxamidovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi (DSc), professor

Kalonova Moxigul Baxritdinovna, iqtisodiyot fanlari nomzodi (PhD), dotsent

Mirzayev Kulmamat Djanzakovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi (DSc), professor.

Karimova Nilufar Sadirdin qizi, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Norboyev Odil Abrayevich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent

Nasimov Dilmurod Abdulloyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor

Mirzayev Kulmamat Djanzakovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor

Karimova Nilufar Sadirdin qizi, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

muhandislik & iqtisodiyot

ijtimoiy-iqtisodiy, innovatsion texnik,
fan va ta'limga oid ilmiy-amaliy jurnal

- 05.01.00 – Axborot texnologiyalari, boshqaruv va kompyuter grafikasi
- 05.01.01 – Muhandislik geometriyasi va kompyuter grafikasi. Audio va video texnologiyalari
- 05.01.02 – Tizimli tahlil, boshqaruv va axborotni qayta ishlash
- 05.01.03 – Informatikaning nazariy asoslari
- 05.01.04 – Hisoblash mashinalari, majmualari va kompyuter tarmoqlarining matematik va dasturiy ta'minoti
- 05.01.05 – Axborotlarni himoyalash usullari va tizimlari. Axborot xavfsizligi
- 05.01.06 – Hisoblash texnikasi va boshqaruv tizimlarining elementlari va qurilmalari
- 05.01.07 – Matematik modellash
- 05.01.11 – Raqamli texnologiyalar va sun'iy intellekt
- 05.02.00 – Mashinasozlik va mashinashunoslik
- 05.02.08 – Yer usti majmualari va uchish apparatlari
- 05.03.02 – Metrologiya va metrologiya ta'minoti
- 05.04.01 – Telekommunikatsiya va kompyuter tizimlari, telekommunikatsiya tarmoqlari va qurilmalari. Axborotlarni taqsimlash
- 05.05.03 – Yorug'lik texnikasi. Maxsus yoritish texnologiyasi
- 05.05.05 – Issiqlik texnikasining nazariy asoslari
- 05.05.06 – Qayta tiklanadigan energiya turlari asosidagi energiya qurilmalari
- 05.06.01 – To'qimachilik va yengil sanoat ishlab chiqarishlari materialshunosligi
- 05.08.03 – Temir yo'l transportini ishlatish
- 05.09.01 – Qurilish konstruksiyalari, bino va inshootlar
- 05.09.04 – Suv ta'minoti. Kanalizatsiya. Suv havzalarini muhofazalovchi qurilish tizimlari
- 10.00.06 – Qiyosiy adabiyotshunoslik, chog'ishtirma tilshunoslik va tarjimashunoslik
- 10.00.04 – Yevropa, Amerika va Avstraliya xalqlari tili va adabiyoti
- 08.00.01 – Iqtisodiyot nazariyasi
- 08.00.02 – Makroiqtisodiyot
- 08.00.03 – Sanoat iqtisodiyoti
- 08.00.04 – Qishloq xo'jaligi iqtisodiyoti
- 08.00.05 – Xizmat ko'rsatish tarmoqlari iqtisodiyoti
- 08.00.06 – Ekonometrika va statistika
- 08.00.07 – Moliya, pul muomalasi va kredit
- 08.00.08 – Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit
- 08.00.09 – Jahon iqtisodiyoti
- 08.00.10 – Demografiya. Mehnat iqtisodiyoti
- 08.00.11 – Marketing
- 08.00.12 – Mintaqaviy iqtisodiyot
- 08.00.13 – Menejment
- 08.00.14 – Iqtisodiyotda axborot tizimlari va texnologiyalari
- 08.00.15 – Tadbirkorlik va kichik biznes iqtisodiyoti
- 08.00.16 – Raqamli iqtisodiyot va xalqaro raqamli integratsiya
- 08.00.17 – Turizm va mehmonxona faoliyati

Ma'lumot uchun, OAK

Rayosatining 2024-yil 28-avgustdagi 360/5-son qarori bilan "Dissertatsiyalar asosiy ilmiy natijalarini chop etishga tavsiya etilgan milliy ilmiy nashrlar ro'yxati"ga texnika va iqtisodiyot fanlari bo'yicha "Muhandislik va iqtisodiyot" jurnali ro'yxatga kiritilgan.

Muassis: "Tadbirkor va ishbilarmon" MChJ

Hamkorlarimiz:

1. Toshkent shahridagi G.V.Plexanov nomidagi Rossiya iqtisodiyot universiteti
2. Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti
3. Toshkent irrigatsiya va qishloq xo'jaligini mexanizatsiyalash muhandislari instituti" milliy tadqiqot universiteti
4. Islom Karimov nomidagi Toshkent davlat texnika universiteti
5. Muhammad al-Xorazmiy nomidagi Toshkent axborot texnologiyalari universiteti
6. Toshkent davlat transport universiteti
7. Toshkent arxitektura-qurilish universiteti
8. Toshkent kimyo-texnologiya universiteti
9. Jizzax politexnika instituti

MUNDARIJA

ИНСТИТУЦИОНАЛЬНЫЕ И ТЕХНОЛОГИЧЕСКИЕ АСПЕКТЫ ЦИФРОВОЙ ТРАНСФОРМАЦИИ ЖЕЛЕЗНОДОРОЖНОГО ТРАНСПОРТА УЗБЕКИСТАНА.....	26
Каракулов Фарход Зайпудинович	
TRANSPORT TIZIMIGA RAQAMLI TEXNOLOGIYALARNI JORIY ETISH VA TAKOMILLASHTIRISH USULLARI	33
Bababekova Gulchexra Baxtiyarovna	
QURILISH MATERIALLARI ISHLAB CHIQUARUVCHI KORXONALARNING SIFAT MENEJMENTI TIZIMINI BAHOLASH	38
Achilov Ilmurad Nematovich	
TURIZM OBYEKTLARINI RAQAMLI TEXNOLOGIYALAR ASOSIDA RIVOJLANTIRISHNING TASHKILIY-IQTISODIY MEKANIZMLARI.....	45
Toshtemirov Xojiakbar Qahramon o'g'li	
КАЧЕСТВО КРЕДИТНОГО ПОРТФЕЛЯ БАНКОВ УЗБЕКИСТАНА ЧЕРЕЗ ПРИЗМУ ПРОБЛЕМНЫХ КРЕДИТОВ	51
Алиева Сусанна Сейрановна	
ВЛИЯНИЕ ЛИБЕРАЛИЗАЦИИ И РЫНОЧНЫХ МЕХАНИЗМОВ НА РАЗВИТИЕ ОВЦЕВОДСТВА И КАРАКУЛЕВОДСТВА В ГЛОБАЛЬНОМ МАСШТАБЕ	58
Нуриллаев Жамолиддин Ярашевич	
BARQAROR INVESTITSİYALAR: IQTISODIYOTDAGI ROLI VA DOLZARBLIGI	65
Ruzibayeva Nargiza Xakimovna	
KRAUDFANDING – BARQAROR RIVOJLANISHNI AMALGA OSHIRISH UCHUN INNOVATSION MOLIYAVIY VOSITA SIFATIDA.....	71
Ashurova Oltin Yuldashevna	
FUQAROLIK JAMIYATI INSTITUTLARINI DAVLAT TOMONIDAN QO'LLAB-QUVVATLASHDA MOLIYAVIY BOSHQARUV SAMARADORLIGINI OSHIRISH MASALALARI.....	78
Xusanova Gulsum Baxtiyorovna	
QISHLOQ XO'JALIGI MAHSULOTLARI UCHUN BARQAROR BREND QIYMATINI SHAKLLANTIRISH STRATEGIYALARI	84
Bekmurod Davlatmurotovich Ollaberganov, Zilola Baxramovna Abdikarimova	
TADBIRKORLIK SUBYEKTLARI INVESTITSION JOZIBADORLIGINI OSHIRISHDA KORPORATIV BOSHQARUVNING O'ZIGA XOS XUSUSIYATLARI	89
Atajanov Kamal Atavayevich	
AVTOTRANSFORMATORLARNING TASHQI MAGNIT MAYDONINING MATEMATIK MODELI	96
Pirmatov Nurali Berdiyrovich, Bekishev Allabergen Yergashevich, Baxriddinov Begzod Alibek o'g'li	
O'ZBEKISTON VA JAHON AMALIYOTIDA BUDJET MUASSASALARIDA BUXGALTERIYA HISOBINING RIVOJLANISHIGA RETROSPEKTIV TAHLIL	101
Berdiyev Toshkenboy Panjiyevich	
TIJORAT BANKLARIDA MUAMMOLI KREDITLARNI BOSHQARISH TIZIMINI TAKOMILLASHTIRISH: RISKGA ASOSLANGAN YONDASHUV VA AMALIY MEKANIZMLAR	108
Tojiyev Sardor Dilmurod o'g'li	
TIJORAT BANKLARI DEPOZIT BAZASINI MUSTAHKAMLASHNING O'ZIGA XOS XUSUSIYATLARI	113
Shayxiev Boburbek Ulug'bekovich	
DAVLAT-XUSUSIY SHERIKLIGI ASOSIDA OLIY TA'LIM TIZIMINI TRANSFORMATSIYA QILISHNING KONSEPTUAL MODELI.....	120
Abdullayev Javohir Abdumalik o'g'li	

GEODEZIYA VA GIS TEXNOLOGIYALARINING INTEGRATSIYASI.....	125
Ziynura sabirova	
RESPUBLIKADA UY-JOY QURILISHI SAMARADORLIGINI OSHIRISHDA DAVLAT VA XUSUSIY SEKTOR HAMKORLIGINING O'RNI	129
Otajonov Tohirjon Xo'janazar o'g'li	
СОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ СИСТЕМЫ СОЦИАЛЬНО-ТРУДОВЫХ ОТНОШЕНИЙ НА ПРЕДПРИЯТИЯХ ЖЕЛЕЗНОДОРОЖНОГО ТРАНСПОРТА АО «УЗБЕКИСТОН ТЕМИР ЙУЛЛАРИ» В УСЛОВИЯХ СТРУКТУРНЫХ РЕФОРМ.....	133
Кадилова Шарофат Амоновна	
KASBLARNI MODERNIZATSIYA QILISH VA MEHNAT BOZORINING YANGI MODELINI BARPO ETISH	139
Ruziyev Oybek Abdumuminovich, Nurboyev Jaloliddin Mamadiyevich	
O'ZBEKISTONDA AVTOMOBIL BIZNESINING RIVOJLANISH TENDENSIYALARI	143
Saidov Dilshodbek Razzakovich	
QISHLOQ JOYLARIDA MEHNAT RESURSLARIDAN FOYDALANISH SAMARADORLIGINI BAHOLASH USULLARI	148
Amaniyazova Rayhan Bayniyazovna	
ЭКОНОМИЧЕСКАЯ ОЦЕНКА ЭКСПЛУАТАЦИОННОЙ УСТОЙЧИВОСТИ МАЛОМОЩНЫХ СЕТЕВЫХ СОЛНЕЧНЫХ ФОТОЭЛЕКТРИЧЕСКИХ СТАНЦИЙ В УСЛОВИЯХ УЗБЕКИСТАНА	153
Кудратов Афзалхужа Рустамович, Далмурадова Наргиза Нуриллаевна, Шогучкаров Санжар Кодирович	
MINTAQADA PARRANDACHILIK SANOATINI RIVOJLANTIRISHGA TA'SIR ETUVCHI OMILLAR VA ULARNING IQTISODIY SAMARADORLIKKA TA'SIRI	161
Qarshiyev Obidjon Egamberdiyevich	
INNOVATSION BANK EKOTIZIMLARINING TIJORAT BANKLARI RIVOJLANISHIDAGI ROLI	165
Aliyev Hasan Rayimjonovich	
ANALYSIS OF FACTORS OF INTENSIVE ECONOMIC GROWTH IN UZBEKISTAN	171
Sharipov Kamil	
SUN'IY INTELLEKT – TO'RTINCHI SANOAT INQILOBINING ASOSI.....	176
Kalonov Muxiddin Baxriddinovich	
KORXONALARDA MOLIVAVIY BOSHQARUVNING TASHKILIIY VA IQTISODIY MASALALARI	187
Jumayev Samariddin Ziyodullaevich	
YASHIL IQTISODIYOT KONSEPSIYASI ASOSIDA KICHIK BIZNES FAOLIYATINI OSHIRISH YO'LLARI	193
Isroilov Dilshodbek Rustamovich	
TALABALARDA O'Z-O'ZINI TARTIBGA SOLISH KO'NIKMALARINING RIVOJLANISHIDA INTERAKTIV TA'LIM PLATFORMALARINING O'RNI	198
Bozorova Muazzam Hamid qizi, Hakimova Gulnora Abdullo qizi, Hakimova Mushtariybonu Hamid qizi	
XIZMAT KO'RSATISH TARMOQLARIDA RAQAMLI TRANSFORMATSIYA SHAROITIDA MONOPOLIYAGA QARSHI NAZORATNING XORIJIY TAJRIBASI	203
Bekbutayev Nodirjon Fayzullayevich	
XORAZM VILOYATIDA KAMBAG'ALLIK DARAJASINING O'ZGARISHI VA BU JARAYONGA TA'SIR ETUVCHI OMILLAR TAHLILI	208
Mayliyeva Sadoqat Safayozovna	
IQTISODIY-MATEMATIK VA SSENARIYLI YONDASHUVLARDAN FOYDALANIB SANOAT RIVOJLANISHINI BAHOLASH VA PROGNOZLASH	213
Turdiyev Ulug'bek Qayumovich, Qayumova Nurafshona Ulug'bek qizi	
EKSPORTNI RIVOJLANTIRISH STRATEGIYALARINING DOLZARBLIGI	217
Abdivaliyev Shahzodbek Xayrullayevich, Mutalov Sultonbek Abduraim o'g'li, Baymanova Mavlyuda Djurayevna, Ubaydullayeva Gulchexra Erkabayevna, Aipova Iroda Ikramovna	

LEGAL AND INSTITUTIONAL FOUNDATIONS OF ECONOMIC COOPERATION BETWEEN THE REPUBLIC OF UZBEKISTAN AND INTERNATIONAL FINANCIAL INSTITUTIONS	222
Yovkochev Sherzod	
ICHKI AUDIT FUNKSIYALARINING ICHKI NAZORATNI TA'MINLASHDAGI AHAMIYATI	228
Tursunov Shohruxmirzo Baxtiyor o'g'li	
MOSH DONINI YANCHIB Olishda QO'LLANILADIGAN QURILMANI LOYIHALASH	232
Qurbanov Abdimalik Jo'rayevich	
DAVLAT BOSHQARUVIDA SAMARADORLIKNI BAHOLASH: INSTITUTSIONAL MEXANIZMLAR, RAQAMLI YECHIMLAR VA AMALIY KUTILMALAR	239
Sarvar Saidov Xayrulloevich	
O'ZBEKISTONDA TURIZMNI RIVOJLANTIRISH KONSEPSIYASI DOIRASIDA UNING INFRATUZILMASINI TASHKILIY-IQTISODIY MEXANIZMINI TAKOMILLASHTIRISH BORASIDA TAVSIYALAR	244
Tashov Mizrob Maxmudovich	
DAVLAT BOSHQARUV ORGANLARIDA INSON KAPITALINI BOSHQARISHNING TASHKILIY-IQTISODIY MEXANIZMLARI	251
Mashrabaliyev Ibroximbek Mashrabaliyevich	
ФИНАНСЫ И ВЫСШАЯ МАТЕМАТИКА В КОНТЕКСТЕ ГЛОБАЛЬНОГО РАЗВИТИЯ ЦИФРОВОЙ ЭКОНОМИКИ И ПРЕДПРИНИМАТЕЛЬСТВА	257
Айматова Фарида Хуразовна	
ZAMONAVIY IQTISODIY RIVOJLANISHDA RAQAMLI TEXNOLOGIYALARNING ROLI	263
Salayeva Dilafro'z Aybekovna	
ДИАГНОСТИКА СИНХРОННОГО ДВИГАТЕЛЯ НА ОСНОВЕ ИЗМЕРЕНИЯ ВНЕШНЕГО МАГНИТНОГО ПОЛЯ	267
Пирматов Нурали Бердярович, Бекишев Аллаберген Ергашевич, Мамуров Алмас Жумабой угли	
XORIJIIY MAMLAKATLAR TAJRIBASI ASOSIDA SANOAT KORXONALARIDA INNOVATSION FAOLIYATNI RIVOJLANTIRISH YO'NALISHLARI VA XUSUSIYATLARI	275
Kurbanova Shaxnoza Yuldashbayevna	
СТРАТЕГИЧЕСКАЯ ОЦЕНКА СТОИМОСТИ КОМПАНИИ В СДЕЛКАХ СЛИЯНИЙ И ПОГЛОЩЕНИЙ	279
Ли Илларион Георгиевич	
KO'P YADROLI CPU VA GPU ARXITEKTURALARIDA DIFFERENSIAL TENGLAMALARNI SONLI YECHISH UCHUN PARALLEL ALGORITMLARNI ISHLAB CHIQISH VA SAMARADORLIGINI BAHOLASH	284
Ismailov Shixnazar Rashid o'g'li, Ubaydullayev Farrux Fathulla o'g'li, Odilov Asliddin Isoq o'g'li	
СИСТЕМАТИЧЕСКОЕ СОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ НАЛОГООБЛОЖЕНИЯ — ОСНОВА ПОВЫШЕНИЯ ЭФФЕКТИВНОСТИ ЭКОНОМИКИ	291
Муталов Абдуазим	
O'ZBEKISTONDA INVESTITSIYALARNING HUDUDIIY TARKIBI VA UNI TAKOMILLASHTIRISH YO'NALISHLARI	295
Ermamatov Shonazar Jumakulovich	
O'ZBEKISTON RESPUBLIKASIDA INVESTITSIYA SIYOSATI: INSTITUTSIONAL VA RAQAMLI ISLOHOTLAR	302
Sobirov Yo'ldoshboy Ro'zimboevich	
QASHQADARYO VILOYATINING IJTIMOIIY-IQTISODIY SALOHIIYATI VA BARQAROR RIVOJLANISH ISTIQBOLLARI	310
Tuyev Abdurahmon Yusubovich	
TEMIR YO'L STANSIYALARIDA STRELKALI O'TKAZGICH QURILMALARI BO'YICHA YO'L QO'YILGAN NOSOZLIKLAR VA ULARNING TAHLILI	315
Yunusova Gulshanoy Umarali qizi	

SANOAT KORXONALARIDA ASOSIY FONDLARDAN VA ISHLAB CHIQUVATIDAN SAMARALI FOYDALANISH YO'LLARI.....	320
Ulashev Xubbim Askarovich	
TURLI YO'L SHAROITLARIDA TO'QNASHUV PAYTIDA TORMOZLASH VA BOSHQARUV PARAMETRLARI	324
Uralbayev Anvar Ubaydullayevich	
YANGI YARATILGAN MAHALLIY DURAGAY PILLALARNI YAKKA CHUVISH NATIJALARINING TAHLILI.....	328
Sobirov Qo'ziboy Erkinovich	
UY-JOY KOMMUNAL XIZMAT KO'RSATISHNI ZAMONAVIY YO'LLARI.....	332
Boboqulov S.B.	
TARJIMON DASTURLARIDA MULTITILLARNI TASNIFLASH: MAVJUD YONDOSHUVLAR VA MUAMMOLAR	338
Maxmudjanova Sayyora Yashin qizi	
KICHIK BIZNES SUBYEKTLARIDA ICHKI AXBOROT TIZIMLARINING MODERNIZATSIYASI ORQALI ISHLAB CHIQUVATIDAN JARAYONLARINI OPTIMALLASHTIRISH	343
Yo'ldoshev Nodirbek Ne'matjon o'g'li	
NEFT VA GAZ TERMINOLOGIYASINING SHAKLLANISHI VA RIVOJLANISHINING NAZARIY ASOSLARI.....	349
Jo'rayeva Malohat Muhammadovna, Quryozova Gulshan Akmal qizi	
УСИЛЕНИЕ РОЛИ МЕЖДУНАРОДНЫХ ДЕНЕЖНЫХ ПЕРЕВОДОВ В ДОСТИЖЕНИИ УСТОЙЧИВОГО ЭКОНОМИЧЕСКОГО РОСТА В УЗБЕКИСТАНЕ	355
Гимранова О. Б.	
TIJORAT BANKLARI FAOLIYATINI RIVOJLANTIRISHDA INVESTITSIYA OPERATSIYALARINING AHAMIYATI.....	361
Yuldashev Fozil Turapovich	
QO'SHILGAN QIYMAT SOLIG'INI HISOBLASH VA UNDIRISH MEXANIZMLARINI TAKOMILLASHTIRISHNING DOLZARB MASALALARI	373
Jumanazarov Alisher Toshtemir o'g'li	
ВЛИЯНИЕ КАЧЕСТВА ПУБЛИЧНОГО ФИНАНСОВОГО УПРАВЛЕНИЯ НА ДИНАМИКУ ЭКОНОМИКИ	377
Наимов Шохрух Шарофиддинович	
DIVIDEND SIYOSATINI SHAKLLANTIRISHDA FOYDA SIFATI VA FOYDANI BOSHQARISHNING TA'SIRI.....	383
Eshev Furqat A'zamovich	
ТРАНСФОРМАЦИЯ СИСТЕМЫ УПРАВЛЕНИЯ УМНЫМ ГОРОДОМ НА БАЗЕ ЦИФРОВЫХ ПЛАТФОРМ С ОРИЕНТАЦИЕЙ НА ЧЕЛОВЕКА	388
Рахимова Мадина Шухрат кизи	
XO'JALIK YURITUVCHI SUBYEKTLARDA HISOB SIYOSATINING USLUBIY JIHATLARI	393
Toshpo'latov A. A.	
MOLIYAVIY HISOBOT ISHONCHLILIGINI OSHIRISH YO'NALISHLARI.....	398
Zufarova Zilola Rahim qizi	
RAQAMLI PUL TIZIMINING KORRUPSIYA VA YASHIRIN IQTISODIYOTGA QARSHI KURASHDAGI INSTITUTSIONAL AHAMIYATI.....	403
Putatov Dilshod Xaqberdiyevich, Abdiyev Mansur Musurmonovich	
KICHIK TADBIRKORLIK SUBYEKTLARIDA SOLIQ HISOBINI TAKOMILLASHTIRISH.....	408
Toshtemirov To'liqin Toirjonovich	
АКТИВИЗАЦИЯ ИНВЕСТИЦИОННОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ И ЭФФЕКТИВНОСТЬ ИНВЕСТИЦИЙ В СЕЛЬСКОМ ХОЗЯЙСТВЕ В УСЛОВИЯХ ПРИАРАЛЬЯ (НА ПРИМЕРЕ РЕСПУБЛИКИ КАРАКАЛПАКСТАН).....	411
Жоллыбеков Хурмет Бахыт улы	

KORPORATIV MUNOSABATLAR ISHTIROKCHILARINING HUQUQLARINI HIMOYA ETISH VA TA'MINLASHNING HUQUQIY-IQTISODIY SHAKLLARI	416
Rustamova Dilbar Rustamovna	
IQTISODIY TRANSFORMATSIYA SHAROITIDA STRATEGIK MENEJMENTNI RIVOJLANTIRISHNING XORIJIY Tajribalari	423
Ismadiyarov Alisher Abduraxmon o'g'li	
METALLURGIK TEXNOGEN CHIQINDILARDAN KAMYOB METALLARNI AJRATIB Olish Texnologiyasi	427
Qayumov Oybek Azamat o'g'li, Ro'ziyev Ulug'bek Mamarasulovich, Abdullayev Farruh Odiljon o'g'li	
TRANSCHEGARAVIY ELEKTRON SAVDONI TAKOMILLASHTIRISHDA XO'JALIK ALOQALARI LOGISTIKASI	434
Yakubov Maksadxan Sultaniyazovich, Jumaboev Behzod	
YASHIL IQTISODIYOTGA INVESTISIYALARNI JALB QILISH	443
Raimjanova Madina Asrarovna	
O'ZBEKISTONDA ZARGARLIK XIZMATLARI BOZORINI RIVOJLANTIRISH YO'LLARI	448
Azizova Roxila Baxodir qizi	
XIZMAT KO'RSATISH KORXONALARI FAOLIYATIDA INVESTITSİYALARDAN FOYDALANISH SAMARADORLIGINI BAHOLASHNING EKONOMETRIK MODELLASHTIRISH	452
Isakova Naima Ikromjonovna	
RIVOJLANAYOTGAN MAMLAKATLAR IQTISODIYOTIDA AJ "HUDUDIY ELEKTR TARMOQLARI" MOLIYAVIY BARQARORLIGINI MUSTAHKAMLASH YO'LLARI	459
Bo'ranboyeva Shoira Rustamovna	
"QISHLOQ HUDUDLARIDA XOTIN-QIZLARNING BARQAROR TURMUSH TARZINI TA'MINLASHDA NODAVLAT NOTIJORAT TASHKILOTLARINING O'RNI VA AHAMIYATI"	466
Xoliyorova Shoxista Qahramon qizi, Niyozova Ruxsora	
SMART TOURISM KAK INSTRUMENT USTOYCHIBOYO RAZVITIYA TURISTSKIX REGIONOV: MEJDUNARODNYY OPIYT I REGIONALNAYA ADAPTIYATSIYA	471
Usmanova Aziza Baxodirovna	
XUFIYONA IQTISODIYOT KO'LAMINI QISQARTIRISHDA SOLIQ MA'MURCHILIGINI RIVOJLANTIRISHNING TUTGAN O'RNI	477
Atamurodov To'liqin To'ymurodovich, Mamatkulov Salimjon Rahmonkulovich, Abdiyev Mansur Musurmonovich	
IQTISODIYOTDA TURIZM O'RNINI STATISTIK TAHLILINING XALQARO STANDARTLARI VA TAJRIBALARI	482
Jumanova Zilola Tuychiyevna	
INVESTITSIYA LOYIHALARINI MOLIYALASHTIRISH TIZIMIDA BANK KREDITLARINING O'RNI VA AHAMIYATI	489
Faxriddinov Temur Faxriddin o'g'li	
XALQARO MOLIYA BOZORLARIDAN MOLIYAVIY RESURLARNI JALB ETISHDA SUVEREN KREDIT REYTINGLARINING O'RNI	494
Mamadaliyev Poziljon Mansurjon o'g'li	
XIZMAT KO'RSATISH SOHASIDA MIJOZLAR BILAN O'ZARO MUNOSABATLAR RIVOJLANISH HOLATI TAHLILI	500
Ismailova Ma'mura Eldorovna	
MILLIY SANOAT RAQOBATBARDOSHLIGINI OSHIRISHDA INSON KAPITALINING O'RNI	506
Yunusov Foziljon G'ulomqodirovich	
XONDIZA KONI POLIMETALL RUDALARINI FLOTATSIYALASHDA REAGENT REJIMINI TAKOMILLASHTIRISH	511
Shodiyev Abbas Ne'mat o'g'li, Egamberdiyev Baxtiyor Barat o'g'li	
EKSPORT-IMPORT OPERATSIYALARI BO'YICHA MUDDATI O'TGAN DEBITOR QARZDORLIKNI ANIQLASHDA RAQAMLI SOLIQ NAZORATI MONITORINGINING QO'LLANILISHI VA SAMARADORLIGI	517
Tashmuxeimedov Dilmurod Mirabzalovich	

SOLIQ SALOHİYATIGA TA'SIR ETUVCHI OMILLAR VA ULARNING TA'SIRI	522
Jurayev Xusan Atamuratovich	
IMPROVING MECHANISMS FOR ATTRACTING FOREIGN INVESTMENTS	528
Sobirov A. Abdurasul	
MINTAQADA KICHIK BIZNES VA TADBIRKORLIKNI RIVOJLANTIRISHDA INVESTITSİYALARNING AHAMIYATI	533
Masharipov Sardorbek Farxadovich	
TECHNOLOGY-DRIVEN VISITOR MANAGEMENT SYSTEMS FOR ENHANCING MUSEUM EXPERIENCE AND PERFORMANCE	539
Ibroximova Aziza Abbasovna	
XALQARO MOLİYAVIY INSTITUTLARNING O'ZBEKISTON IQTISODIYOTIGA TA'SIRI	545
Kurbonbekova Moxichexra Turobjonovna	
NAVOIY KON-METALLURGIYA KOMBINATIDA "AQLLI KON" KONSEPSIYASINI AMALGA OSHIRISH TAJRIBASI	551
Kurbanova Mehriniso Nematjanovna	
INVESTITSIYA JARAYONLARINING HUDUDIY IQTISODIY RIVOJLANISHGA STRATEGIK TA'SIRI	556
Ibrohimov Behzodbek Baxromjon o'g'li	
SAMARQAND VILOYATI SAVDO KORXONALARI FAOLIYATINING TASHKILIIY VA IQTISODIY XUSUSIYATLARI	562
Toxirova Gullola Mirkamolovna	
ОРГАНИЗАЦИОННО-ЭКОНОМИЧЕСКИЕ МЕХАНИЗМЫ ПОВЫШЕНИЯ ЭФФЕКТИВНОСТИ УПРАВЛЕНИЯ РАЗВИТИЕМ СТРЕЛКОВОГО СПОРТА В РЕСПУБЛИКЕ УЗБЕКИСТАН	568
Юсупов И.	
ИНСТИТУЦИОНАЛЬНЫЕ ОСНОВЫ УПРАВЛЕНИЯ СТРАТЕГИЕЙ ПРЕДПРИЯТИЯ В УСЛОВИЯХ ЦИФРОВОЙ ЭКОНОМИКИ	573
Тарават Абдул-Салам	
MAHALLIY AHOLINING ISHTIROKINI TA'MINLASH TIZIMLARINI TAKOMILLASHTIRISH ORQALI TURISTIK MINTAQALARNI RIVOJLANTIRISH ZARURATI	581
Abduxamidov Sarvar Adxamovich	
MUQOBIL ENERGIYA VOSITALARINI JORIY ETISH HOLATINING STATISTIK TAHLILI	586
Ashurov Azizbek Ergash o'g'li	
YANGI O'ZBEKISTONDA OLIY TA'LIM MUASSASALARI AXBOROT-RESURS MARKAZLARI FAOLIYATINI STRATEGIK BOSHQARISH MODELI	592
Qurbonova Muazzam Fazliddinovna	
MEHMONXONA SANOATIDA ESG TUSHUNCHASI VA UNING AHAMIYATI	596
Xusenova Mexrangiz	
DAVLAT-XUSUSIY SHERIKCHILIK ASOSIDA HUDUDLARNING INVESTITSIYAVIY JOZIBADORLIGINI OSHIRISH VA XORIJIY INVESTITSIYALARNI JALB ETISH	600
Amirova Dilshoda, Usmonova Shahrinoz Ilhom qizi	
MINTAQQA IQTISODIYOTINI RIVOJLANISHIDA TADBIRKORLIK FAOLIYATI SAMARADORLIGINING ROLINI EMPIRIK JIHATDAN TAHLILI	605
Bekbergenov G'ayrat Shuxratovich	
NITROGEN FIXATION CHARACTERISTICS OF AZOLLA CAROLINIANA UNDER THE INFLUENCE OF HEAVY METAL (CR ⁶⁺)	610
Sh. Azimov, E. Egamberdiev, S. Turabdajanov	
EKOLOGIK TADBIRKORLIKNI RIVOJLANTIRISHDA DAVLAT SIYOSATI VA NORMATIV-HUQUQIY TARTIBGA SOLISHNING TA'SIRI	616
Mirzayeva Nilufar Sabirjanovna	

«O‘ZBEKNEFTGAZ» AKSIYADORLIK JAMIYATIDA «ESG» STANDARTLARINI JORIY ETISH	622
Ibragimova Saodat Abdumo‘minovna, Xusainov Ravshan Raximovich	
O‘ZBEKISTON SANOATINING HOZIRGI HOLATI VA IQTISODIY KO‘RSATKICHLARI DINAMIK TAHLILI	627
Ne‘matov Shoxruxbek Ma‘murjon o‘g‘li	
SOLIQ TIZIMI SAMARADORLIGINI BAHOLASH: KLASSIK VA ZAMONAVIY METODOLOGIK YONDASHUVLAR	634
Ugay Darya Sergeevna, Raxmonov Doniyor Ixtiyor o‘gli, Mamanov Alisher Umbarovich	
MEVA-SABZAVOTCHILIK TARMOG‘INING EKSPORT SALOHİYATINI BOSHQARISH SAMARADORLIGINING DINAMIK TAHLILI	642
Ergashev Jamshid Axmadaliyevich	
KORXONALAR IQTISODIY XAVFSIZLIGINI TA‘MINLASHNING USLUBIY YONDASHUVLARI	647
Jamoliddinov Jobirbek Bohodir o‘g‘li	
KICHIK BIZNES SEKTOR FAOLIYATI IQTISODIY BARQAROR RIVOJLANISH OMILI SIFATIDA	652
Batirova Raxima Abdujabbarovna, Sirojiddinov Ikromiddin Qutbiddinovich	

KICHIK BIZNES SEKTOR FAOLIYATI IQTISODIY BARQAROR RIVOJLANISH OMILI SIFATIDA

Batirova Raxima Abdujabbarovna

Namangan davlat texnika universiteti dotsenti

Iqtisodiyot fanlari nomzodi

ORCID: 0009-0007-7606-2653

Sirojiddinov Ikromiddin Qutbiddinovich

Namangan davlat texnika universiteti

“Buxgalteriya hisobi” kafedrası professori, i.f.n.

Email: sirojiddin.ikromiddin@gmail.com

ORCID: 0009-0004-6147-547X

Annotatsiya. Maqolada mamlakatimizda iqtisodiyotning erkinlashtirilishi sharoitlarida kichik biznes sektori rivojlanishining imkoniyatlari va yo'nalishlari iqtisodiy barqarorlik omili sifatida tadqiq etilgan. Biznesni qulaylashtirish choralari natijalari tahlil qilingan.

Kalit so'zlar: iqtisodiyotning erkinlashtirilishi, iqtisodiy barqaror rivojlanish, kichik biznes sektori, biznes-muhit, tadbirkorlik, soliqlar, tadbirkorlikni himoyalash.

Abstract. The article discusses the potential and approaches for the expansion of the small business sector in our country's environment of economic liberalization. Analysis is conducted on the outcomes of business facilitation initiatives.

Keywords: liberalization of the economy, sustainable economic development, small business sector, business environment, entrepreneurship, taxation, protection of entrepreneurship.

Аннотация. В статье исследованы возможности и направления развития сектора малого бизнеса в стране в условиях либерализации экономики. Проанализированы результаты мер по благоприятствованию бизнесу.

Ключевые слова: либерализация экономики, устойчивое экономическое развитие, сектор малого бизнеса, бизнес-среда, предпринимательство, налоги, защита предпринимательства.

KIRISH

“O‘zbekiston – 2030” strategiyasida belgilangan vazifalarning hal etib borilishi joriy davrdagi iqtisodiy rivojlanish natijalarinigina emas, balki iqtisodiyotimizning yaqin yillardagi muvaffaqiyatli taraqqiy eta olishini ta'minlaydi. 2026-yilga mo'ljallangan Dasturning asosiy yo'nalishlari investitsion jarayonlarning izchil amalga oshirilishini taqozo etadi va ayni paytda bu jarayonlarni faollashtirishga ham qaratilgandir [1].

Mamlakatimizda shakllangan investitsion muhit ko'p yillar mobaynida o'tkazib kelinayotgan iqtisodiy siyosatning natijasidir. Bunda mustaqillikning dastlabki yillarida va undan keyin ham tashqi qarzlar sohasida qisqa muddatli spekulativ kreditlardan voz kechib, chet el investitsiyalarini uzoq muddatlarga, imtiyozli foiz stavkalari bo'yicha jalb etilganligi muhim ahamiyatga ega bo'ldi. Shu tufayli milliy iqtisodiyotning xalqaro kreditlar bozoridagi konyunkturaga qattiq bog'lanib qolishining oldi olindi. Globallashuv sharoitlari bu yo'ning naqadar oqilona yo'l ekanligini yaqqol namoyish etmoqda.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Klassik iqtisodiy nazariya va institutsional iqtisodiyot doirasida kichik biznes iqtisodiy tizimning moslashuvchan va barqaror bo'g'ini sifatida talqin qilinadi. Jumladan, A. Smit va J. B. Sey asarlarida tadbirkorlik faoliyati iqtisodiy erkinlik va bozor munosabatlarining asosiy harakatlantiruvchi kuchi sifatida qaralgan. Keyinchalik Y. Shumpeter tadbirkorlikni innovatsiyalar manbai sifatida asoslab, kichik biznes subyektlari iqtisodiyotda tarkibiy o'zgarishlarning asosiy drayveri ekanligini ta'kidlagan.

Zamonaviy ilmiy adabiyotlarda iqtisodiyotni liberallashtirish jarayonlari bilan kichik biznes rivojlanishi o'rtasidagi o'zaro bog'liqlik alohida tadqiq etilmoqda. Xususan, soliq yukini kamaytirish, litsenziya va ruxsatnoma tizimini soddalashtirish, moliyaviy resurslarga kirish imkoniyatlarini kengaytirish biznes muhitini yaxshilashning asosiy shartlari sifatida qaraladi. Bu boradagi tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, institutsional to'siqlar qisqartirilgan sharoitda kichik biznesning iqtisodiy faolligi sezilarli darajada ortadi.

Mahalliy olimlar tomonidan olib borilgan ilmiy ishlarda O'zbekistonda kichik biznesni qo'llab-quvvatlash siyosati iqtisodiyotni diversifikatsiya qilish, norasmiy sektorni qisqartirish va budget daromadlarini oshirishning muhim omili sifatida baholanadi. Ayniqsa, so'nggi yillarda qabul qilingan normativ-huquqiy hujjatlar, soliq islohotlari va tadbirkorlikni himoya qilish mexanizmlari kichik biznes subyektlarining barqaror faoliyat yuritishi uchun yangi institutsional muhitni shakllantirdi.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Mazkur tadqiqotda iqtisodiyotni erkinlashtirish sharoitida kichik biznes sektori rivojlanishining imkoniyatlari va yo'nalishlarini aniqlash hamda uning iqtisodiy barqarorlikka ta'sirini baholash maqsadida iqtisodiy tadqiqotlarning umumiy va maxsus usullaridan foydalanildi. Maqolada ilmiy abstraksiya va mantiqiy tahlil, tahlil va sintez, taqqoslama tahlil, statistik va dinamik tahlil usullari orqali tadbirkorlik subyektlari soni, investitsiya faolligi, soliq tushumlari, eksport hajmlari hamda bandlik ko'rsatkichlaridagi o'sish tendensiyalari aniqlandi hamda institutsional yondashuv asosida soliq, moliya, nazorat va huquqiy himoya mexanizmlarining kichik biznes rivojlanishiga ta'siri baholandi.

TAHLIL VA NATIJALAR

Ma'lumki, 2017–2025-yillarda kichik biznes sektorini rivojlantirishga qaratilgan 2,5 mingga yaqin qonunlar, Farmonlar va qarorlar hamda me'yoriy hujjatlar qabul qilindi. Ularga asosan yuzlab litsenziya va ruxsatnomalar bekor qilindi, o'nlab faoliyat turlari xabardor etish tartibiga o'tkazildi. Ruxsatnomalarni rasmiylashtirish tartiblari soddalashtirilib, muddatlari o'rtacha ikki baravar qisqartirildi. Ortiqcha tekshirishlar, naqd pul, valyuta va xomashyo bo'yicha ko'plab cheklovlarga barham berildi. Bunday qulaylik va imkoniyatlar natijasida yangi subyektlar keskin ko'payib, avvaldan faoliyat yuritayotganlari o'z ishini kengaytirmoqda. Xususan, 2017–2023-yillarda tadbirkorlar soni qariyb uch baravar oshdi. Tadbirkorlar uchun o'z biznesini butun mamlakat doirasida kengaytirish, boshqa hududlarda ham ish o'rinlari yaratish oddiy holga aylanmoqda. Faoliyatini kichik biznes subyektlari sifatida boshlagan korxonalarning o'rta va yirik biznesga o'sib o'tishi jarayonlari boshlandi va tezlashmoqda. Hozirda ichki va tashqi bozorda o'z salmoqli o'rni va brendiga ega tadbirkorlar sinfi shakllana boshladi.

Ta'kidlash lozimki, faqat 2021-yilda va 2022-yilning birinchi yarmida tadbirkorlardan kelib tushgan minglab murojaatlarda ko'tarilgan muammolarni hal etish hamda takliflarni amalga oshirishga qaratilgan katta dastur doirasida 70 dan ortiq Farmon va qarorlar qabul qilindi. Biznesni yo'lga qo'yish va rivojlantirish uchun 130 trillion so'm kredit, 3,5 trillion so'mlik subsidiya va kompensatsiya ajratildi. Qurilish sanoatida sement, charm sanoatida bo'yoqlar va kimyoviy moddalar, mebel sanoatida MDF, furnitura va aksessuarlar kabi jami 82 turdagi xomashyo va yarim tayyor mahsulotlar import bojidan ozod qilindi, natijada mahsulotlar tannarxini kamaytirish uchun sharoit yaratildi.

Biznes muhiti yaxshilanishi tadbirkorlarni asosiy kapitalga qo'yilmalar kiritishga rag'batlantirmoqda. Faqat 2021-yil davomida tadbirkorlar tomonidan biznes uchun 55 mingdan ortiq binolar qurildi. Tushumlari 1 million dollardan oshgan tadbirkorlik subyektlari soni 5 mingtaga ko'payib, 26 mingtaga yetdi. Eksport qiluvchi korxonalar soni 7,5 mingtaga yetib, umumiy eksport hajmi 30 foizga oshdi.

Makroiqtisodiy barqarorlik va xalq farovonligini uzluksiz yaxshilab borish nuqtayi nazaridan tadbirkorlikni yanada rivojlantirish, biznes uchun qulay sharoitlar yaratish maqsadga muvofiq. Bu borada Prezident tomonidan 2022-yilning avgustida beshta asosiy yo'nalish bo'yicha amalga oshirilishi lozim bo'lgan choralar asoslab berildi.

Birinchi yo'nalishda korxonalarni toifalarga ajratish va ularni qo'llab-quvvatlash bo'yicha alohida yondashuvlarni belgilash ko'zda tutildi. Xususan, yillik aylanmasi 1 milliard so'mgacha bo'lgan korxonalar — mikro biznes, 10 milliard so'mgacha bo'lgani — kichik biznes, 100 milliard so'mgacha bo'lgani esa o'rta biznes toifasiga kiritildi. Shundan kelib chiqib, 2023-yilning 1-yanvaridan boshlab mikro biznes uchun aylanmadan olinadigan soliqning amaldagi 4 foizdan 25 foizgacha bo'lgan stavkalari o'rniga yagona 4 foizli soliq stavkasi joriy etildi. Yillik aylanmasi 1 milliard so'mdan oshib, umumiy soliq to'lash tartibiga o'tgan korxonalar bir yil davomida foyda solig'ini ikki baravar kam to'laydi. Ushbu imkoniyatlar 370 ming tadbirkorga yengillik yaratdi.

Yuqori salohiyatli o'rta korxonalar uchun ham qator soliq va kompensatsiya imtiyozlari belgilandi. Koronavirus pandemiyasi keltirgan iqtisodiy qiyinchiliklarga qaramay, 2023-yilning 1-yanvaridan boshlab

qo'shilgan qiymat solig'i stavkasi 12 foizga tushirildi. Tadbirkorlar uchun yana bir yengillik — 2022-yilning 1-iyulidan boshlab bo'sh bino yoki foydalanilmayotgan yer uchastkalariga nisbatan soliqlarning oshirilgan stavkalarini qo'llash bekor qilindi. Shuningdek, tadbirkorlarning shu tarzda ilgari oshirib hisoblangan 2 trillion so'mlik qarzlari ham voz kechildi.

Ikkinchi yo'nalish qulay moliyalashtirish tizimini takomillashtirishga qaratilib, bu maqsadlar uchun kichik biznes loyihalariga 20 trillion so'm yo'naltirilishi belgilandi. Bundan tashqari, tijorat banklari xalqaro moliya institutlaridan ham mablag'lar jalb etadi. Tadbirkorlik jamg'armasi tomonidan kafillik berish imkoniyatlarining qo'shimcha ikki baravarga oshirilishi natijasida kamida 15 ming nafar tadbirkorning kredit olishdagi garov masalasi hal etiladi.

Uchinchi yo'nalishda tuman va shaharlar sharoitidan kelib chiqib, biznes uchun alohida yondashuvlar joriy etildi. 2023-yildan boshlab shart-sharoitiga ko'ra barcha tuman va shaharlar beshta toifaga ajratildi. Ularda soliq, subsidiya, kredit foizlari uchun kompensatsiya va kafillik berish hamda infratuzilmaga ulash bo'yicha alohida tartiblar belgilandi. Yerni xususiyashtirish uchun belgilangan summa, ya'ni yer solig'ining 20 karrasi miqdoridagi to'lov Toshkent shahri va viloyat markazlarida 10 karraga, boshqa hududlarda esa 5 karraga pasaytirildi.

To'rtinchi yo'nalish tadbirkorlarning mulk huquqini himoya qilishga taalluqlidir. Yer va mulk ajratish haqidagi qarorlarni bekor qilish hamda tergov jarayonida mol-mulkni xatlab qo'yish masalalari faqat sud tomonidan hal etiladi. Shuningdek, tadbirkorlarning sudlarga murojaat qilish imkoniyatlari kengaytirildi. Jumladan, ma'muriy sudlarga ariza berishda davlat boji stavkasi ikki baravar kamaytirildi. Tadbirkorlarning soliq idoralari qarorlari ustidan sudga shikoyat kiritish muddati hozirgi 1 oydan 3 yilgacha uzaytirildi.

Beshinchi yo'nalishda tadbirkorlar faoliyatini nazorat qilish va ularni javobgarlikka tortish masalalari qamrab olindi. Avvalo, tadbirkorlarga nisbatan yangi javobgarlik va jazo choralari joriy etishga 3 yillik moratoriy e'lon qilindi. 2023-yildan boshlab 26 ta idoraning takrorlanuvchi nazorat funksiyalari bekor qilindi.

Alohida qayd etish lozimki, 2017-yildan so'ng, ya'ni 2022-yilga kelib biznesga solinadigan soliqlar 16 tadan 9 taga qisqartirildi, pensiya, maktab va yo'l jamg'armalariga biznes uchun og'ir yuk bo'lgan 3,2 foizlik yig'imlar bekor qilindi. Ushbu yig'imlar korxonalarining foydasidan qat'i nazar, oborotdan olinib, ularning miqdori korxonalarining kamida 25–30 foiz foydasiga teng edi. Mol-mulk, daromad solig'i va ijtimoiy soliqlar stavkalari ikki baravar kamaytirildi.

Kichik tadbirkorlar uchun ham, yirik korxonalar uchun ham jazo bir xil edi. Bunga barham berish uchun barcha turdagi tekshiruvlar Biznes-ombudsman tomonidan muvofiqlantirilishi, jarimalar miqdori tadbirkor to'layotgan soliq miqdoridan oshmasligi kerakligi belgilandi. Bunday muammo ayniqsa savdo sohasiga xos edi. Bu borada savdo qoidalarini buzganlik uchun jinoiy javobgarlik bekor qilindi.

Biznesni qulaylashtirish borasida olib borilgan ishlarning natijalari 2024–2025-yillarda ayniqsa yaqqol namoyon bo'ldi. Keshbek va boshqa choralar qo'llanishi 2025-yilda tarmoqlar bo'yicha norasmiy sektorni 10–20 foizga legallashtirishga imkon berdi. Mintaqalarda tushum legallashtirish hisobiga 25 foizgacha o'sdi.

Iqtisodiyotni legallashtirishda raqamli yechimlar joriy etilishiga — elektron hisob-fakturalar, elektron tovar-transport yukxatlari, onlayn-kassalar, markirovkalash, keshbek kabi vositalarning keng qo'llanishiga — alohida e'tibor qaratilmoqda. Muhim jihati shundaki, bu choralarga nisbatan jamoatchilikning ijobiy munosabati mustahkamlanib bormoqda.

2025-yilning 9 oyida korxonalar tovar aylanmasi 42 foizga o'sdi va 737 trln so'mni tashkil etdi. 26,8 mingta kompaniyada tovar aylanmasi ikki marta oshib, 189 trln so'mga yetdi. 2024-yilda tovar aylanmasi qayd etilmagan 24,3 ming korxona 2025-yilning 9 oyida 93,4 trln so'mlik aylanmani amalga oshirdi.

Erishilgan ijobiy natijalar makro darajada iqtisodiy barqarorlikni mustahkamlash uchun sharoit yaratmoqda. 2025-yilning 9 oyida davlat budjetiga 158,7 trln so'm soliqlar kelib tushdi (2024-yilning tegishli davridagidan 23,8 trln so'mga yoki 18 foizga ko'proq). Mintaqalarda soliq tushumlari 30 foizga o'sdi (Navoiy viloyatida — 86 foiz, Farg'ona viloyatida — 39 foiz, Toshkent va Sirdaryo viloyatlarida — 33 foiz). Mamlakatda foyda solig'i tushumi 1,5 marta, qo'shilgan qiymat solig'i tushumi esa 28 foizga oshdi. Jumladan, umumiy ovqatlanish korxonalarida qo'shilgan qiymat solig'i tushumi 44 foizga ko'paydi.

Ko'rilgan choralar tufayli norasmiy bandlikni oshkoralashtirish kengaydi. 1,9 trln so'm ish haqi birinchi marta qayd etildi. 24 ming korxonada ish haqi ikki marta ko'payib, 8,6 trln so'mga yetdi. 2025-yilning 9 oyi mobaynida 17,8 mingta korxonada ilgari hisobotlarda ko'rsatilmagan 96 ming kishi hisobga olindi. 14,5 mingta korxonada xodimlar soni ikki baravar oshib, 255 ming kishiga yetdi.

Kichik biznes rivojlanishini qo'llab-quvvatlashda Savdo-sanoat palatasi faoliyatini takomillashtirish zarurligi ham yaqqol namoyon bo'lmoqda. Uning vazifa va vakolatlari kengaytirilmoqda. Xususan, hukumatga ko'rib chiqilishi majburiy bo'lgan masalalarni kiritish hamda tadbirkor manfaatini ko'zlab Oliy sudga ariza taqdim etish vakolatlari berildi. Savdo-sanoat palatasi hukumat bo'ysunuvidan to'liq chiqarildi va tadbirkorlar manfaatining chinakam himoyachisi bo'lishi lozim.

Kichik biznes sektoriga davlat rahbari darajasida nihoyatda jiddiy e'tibor qaratilayotgani o'z natijalarini bermoqda. Ko'plab ishbilarmonlar o'z biznesini butun mamlakat miqyosida kengaytirib, minglab ish o'rinlarini yaratdi hamda nufuzli yirik kompaniyalarga aylandi. Ichki va tashqi bozorda o'z nufuzi va brendiga ega tadbirkorlar sinfi shakllana boshladi.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Kelajakda iqtisodiyotda korxonalarda modernizatsiya jarayonlarini boshqarishda, fikrimizcha, quyidagi mexanizmlarni joriy qilish lozim:

- birinchidan, iqtisodiyotning yetakchi sanoat korxonalarida modernizatsiya jarayonlarini boshqarish bo'yicha yagona tizimni ishlab chiqish yoki yagona bo'g'inni tashkil etish;
- ikkinchidan, sanoat korxonalari umumiy menejmentida modernizatsiya jarayonlarini boshqarish bo'yicha tartib va prinsiplarni kiritish;
- uchinchidan, korxonalarni modernizatsiya qilish, texnik va texnologik yangilash uchun olib kelingan asbob va uskunalarni o'z vaqtida, belgilangan hajmda o'rnatish va ishga tushirishni qat'iy boshqarish;
- to'rtinchidan, texnologik, ma'naviy va jismoniy eskirgan asbob-uskunalar salmog'i yuqori bo'lgan korxonalarni doimiy audit va monitoring qilish bo'yicha mutasaddi tashkilotlarning boshqaruv rolini kuchaytirish;
- beshinchidan, iqtisodiyotning yetakchi tarmoqlari korxonalarida modernizatsiya jarayonlarini boshqarish samaradorligini baholash tizimini ishlab chiqish va amaliyotga joriy qilish.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI:

1. "O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 11.09.2023 yildagi "O'zbekiston — 2030" strategiyasi to'g'risida"gi PF-158-son Farmoni // <https://lex.uz/ru/docs/-6600413>
2. Sirojiddinov, I. Q. (2021). Financial support for economic development of regions in the context of the coronavirus pandemic. ISJ Theoretical & Applied Science, 02 (94), 187-190.
3. Sirojiddinov I., Botirova R. Liberazition is acrucial condition for creating modern agriculture in Uzbekistan. - International Journal of Research And development, march 2020.
4. Sirojiddinov I., Botirova R. Liberazition is acrucial condition for creating modern agriculture in Uzbekistan. - International Journal of Research And development, march 2020.
5. Baxriddinov N.Z. Issues of financing the innovative activity of the enterprise // "Бозор, пул ва кредит" scientific-practical journal. №3 / 2018. Pp. 56 - 59
6. Sirojiddinov I. Q., Sirojiddinov K. I. opportunities for the development and increase of fruit, vegetable production and the export potential of the industry //Theoretical & Applied Science. – 2021. – №. 4. – С. 87-90.
7. Sirojiddinov Ikromiiddin Qutbiddinovich. Features of accounting and financial control in small business.- INTERNATIONAL JOURNAL OF RESEARCH IN COMMERCE, IT, ENGINEERING AND SOCIAL SCIENCES ISSN: 2349-7793 Impact Factor: 6.876., Volume: 16 Issue: 04 in April 2022.

muhandislik **& iqtisodiyot**

ijtimoiy-iqtisodiy, innovatsion texnik,
fan va ta'limga oid ilmiy-amaliy jurnal

Ingliz tili muharriri: Feruz Hakimov

Musahhih: Zokir Alibekov

Sahifalovchi va dizayner: Abdurahmon Qurbonov

2026. № 1

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Muhandislik va iqtisodiyot" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

"Muhandislik va iqtisodiyot" jurnali 26.06.2023-yildan
O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi
Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan
№S-5669245 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.
Litsenziya raqami: №095310.

**Manzilimiz: Toshkent shahri Yunusobod
tumani 15-mavze 19-uy**

+998 93 718 40 07

<https://muhandislik-iqtisodiyot.uz/index.php/journal>

t.me/yait_2100